

Hällebräcka finns på den svenska rödlistan i kategorin missgynnad (NT). Arten har under de senaste årtiondena minskat betydligt i antal växtplatser. För att försöka bryta den negativa utvecklingen har Naturvårdsverket låtit utarbeta ett åtgärdsprogram som har som mål att gynna arten. Arten är även fridlyst.

Hällebräcka ingår i EU:s habitatdirektiv, vilket innebär att Sverige åtagit sig att skydda arten inom nätverket Natura 2000.

Hällebräcka är en ettårig, höst- eller vårgroende, 5–30 cm hög ört som blommar i april–juni. Större individer blir ganska ranka med grenar längs stjälkens hela längd. Bladen är oskaftade, tre- till femflikiga, och sitter dels i rosett vid basen, dels utmed stjälken. Hela växten är mer eller mindre körtelhårig. Blommorna är cirka 5 mm stora och vita.

Hällebräcka har uppstått i Skandinavien efter senaste istiden ur en korsning mellan den sydliga grusbräcckan *Saxifraga tridactylites* och den nordliga klippbräcckan *S. adscendens*. Hällebräcckan har lånat drag från båda dessa arter.

Rödlistan

Den svenska rödlistan upprättas av ArtDatabanken och fastställs av Naturvårdsverket. Listan uppdateras vart femte år. I rödlistan klassificeras växter och djur i olika hotkategorier beroende på hur stor risken är att arten ska försvinna ur landet.

Rödlistans kategorier:

RE – Försvunnen

CR – Akut hotad

EN – Starkt hotad

VU – Sårbar

NT - Missgynnad

DD - Kunskapsbrist

Foto: Margareta Edqvist

Hällebräcka

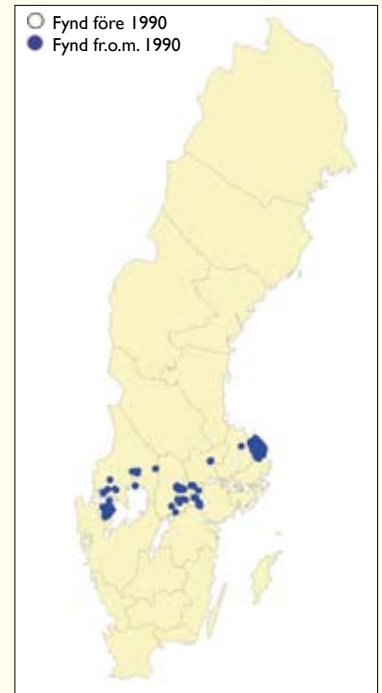
Hela hällebräckans världsutbredning ligger i Skandinavien med huvuddelen av antalet lokaler i Sverige. Naturvårdande insatser i Sverige är därför betydelsefulla för artens långsiktiga bevarande.

Totalt är hällebräckan känd från ungefär 750 gamla och nya lokaler.

Utbredningen är starkt knuten till platser med kalkberggrund eller kalkrika jordarter. Det kan röra sig om skifferar, kalk eller som i Roslagen granit med kalkrikt jordlager. Hällebräcka växer på lokaler med tunt jordtäckte, på låga berghällar i beteshagar, intill vägar eller i grusmark, nästan alltid i ett småskaligt jordbrukslandskap. .

Bestånd av hällebräcka varierar kraftigt i individantal och frösättning från år till år. Vid stark vartorka kan frösättningen utebli helt, varför fröreserven är av stor betydelse för artens fortlevnad. Många populationer är små och kan slås ut om flera torra år följer på varandra. På flera lokaler i hällebräckans utbredningsområde hotas arten av igenväxning. Beskuggning och riklig förna ödelägger bestånden. Också gödsling i omgivande mark skadar vegetationen på de ofta helt små hållar där arten förekommer. Under 1900-talet har säkert nedläggningen av många kalkbrott haft stor negativ effekt på populationerna genom att nyskapandet av lämpliga miljöer för etablering har upphört. Även försurning kan vara ett hot.

Viktiga åtgärder för att bevara arten är fortsatt hävd, i synnerhet i naturbetesmark. Detta gäller speciellt lokalerna utanför kärnområdena där nyetablering är svårare. Gödsling av dessa marker måste undvikas eller utföras med största försiktighet så att inte hållmarkspartier med hällebräcka påverkas.

Hällebräcka är endemisk för Skandinavien, utanför Sverige finns den bara runt Oslofjorden i Norge.

Om du vill läsa mer om hällebräcka eller om floraövervakning kan du besöka följande hemsidor:

Svenska Botaniska Föreningen:
www.sbf.c.se

ArtDatabanken:
www.artdata.slu.se

Naturvårdsverket:
www.naturvardsverket.se

Länsstyrelserna:
www.lst.se

Floraövervakning

Sveriges miljömål slår fast att alla arter ska förekomma i livskraftiga bestånd. Att kartlägga förekomsten av hotade växter är en viktig del i arbetet med att bevara arter och biologisk mångfald.

Projekt Floraväktarna är ett nätverk av växt- och naturintresserade personer som besöker de hotade arternas växtplatser för att räkna antalet plantor, upptäcka eventuella förändringar eller andra oroande faktorer. Floraväktarnas rapporter ligger till grund för en del av miljöövervakningen

och floravårdsarbetet i landet.

Andra viktiga delar i bevarandearbetet är nätverket Natura 2000 och arbetet kring åtgärdsprogrammen.

Naturvårdsverket har gett länsstyrelserna i uppdrag att ta fram åtgärdsprogram för ett antal hotade kärlväxter som inte klarar att överleva utan särskilda åtgärder. Programmen är inte formellt bindande men syftar till att vara vägledande för arbetet med att bevara dessa arter i landet.

Natura 2000 är ett nätverk av EU:s mest

skyddsvärda naturområden. Natura 2000-områden finns i alla medlemsländer och ska hejda utrotningen av arter och livsmiljöer. Ett fyrtiotal av Sveriges kärlväxter ingår i nätverket.

Vill du veta mer om floraövervakning eller informera om någon lokal för hällebräcka hör gärna av dig till margareta.edqvist@telia.com som är samordnare för Floraväktarna.

Vill du diskutera kring skötsel eller åtgärder för en specifik lokal kontakta din länsstyrelse.

Svenska Botaniska Föreningen
ArtDatabanken